

Тетерчук А. В.

Науковий керівник: Завадська О. М. к.е.н., доцент
Луцький національний технічний університет

МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗМІН

Монетарна політика Національного банку України сьогодні є надзвичайно актуальною темою, оскільки стосується однієї з найважливіших сфер управління економікою країни – грошово-кредитної політики. Монетарна політика безпосередньо впливає на фінансову стабільність країни, рівень інфляції, рівень процентних ставок, коливання обмінного курсу національної валюти і в цілому є одним із основних інструментів впливу на стан економіки. Зміни в економічних умовах, які відбуваються як в Україні, так і в усьому світі, змушують Національний банк постійно вдосконалювати монетарну політику та інструменти регулювання грошового обігу. Найактуальнішими проблемами є забезпечення стабільності національної валюти, контроль над інфляцією та фінансова стабільність країни. У зв'язку з цим дослідження монетарної політики Національного банку України має велике значення для економіки країни та забезпечує стабільний розвиток її фінансової системи [3].

У сфері монетарної політики існує кілька теорій і концепцій, які використовують центральні банки для формулювання своєї монетарної політики. Класична кількісна теорія грошей - ця теорія передбачає, що збільшення кількості грошей в обігу спричиняє зростання рівня цін. Отже, центральний банк повинен контролювати грошову масу в обігу, щоб уникнути інфляції. Основна ідея полягає в тому, що збільшення кількості грошей у системі при постійному рівні товарів призводить до зростання цін на товари. Неокласична кількісна теорія грошей - ця теорія припускає, що збільшення кількості грошей в обігу має тимчасовий вплив на рівень цін, але в довгостроковій перспективі воно не впливає на рівень виробництва та зайнятості. Ця теорія базується на припущенні, що в довгостроковій перспективі економіка перебуває в рівновазі. Теорія оперативного впливу-ця теорія припускає, що центральний банк може впливати на економіку, маніпулюючи наданням банківською ліквідністю та зміною процентних ставок. Ключові відсоткові ставки - це концепція, яка передбачає, що центральний банк повинен встановлювати відсоткові ставки, за якими він готовий кредитувати комерційні банки. Ця концепція базується на припущенні, що зміна процентних ставок центрального банку може вплинути на поведінку банків і споживачів [4].

НБУ проводить грошово-кредитну політику для стабільності національної валюти та контролю над інфляцією в країні. Монетарна політика базується на кількох ключових принципах та інструментах. Одним із ключових принципів є розумна інфляційна політика. Для забезпечення цінової стабільності НБУ використовує такі інструменти грошово-кредитної політики, як ключові процентні ставки, облікові ставки, резервні заходи тощо. Другим важливим принципом є забезпечення стабільності обмінного курсу національної валюти. НБУ має право здійснювати інтервенції на валютному ринку, продавати або купувати валюту, щоб забезпечити стабільність обмінного курсу гривні. А також третім інструментом монетарної політики є регулювання ліквідності банківської системи. Ліквідність — це наявність коштів у банків та їх клієнтів. Національний банк України регулює ліквідність шляхом встановлення облікової ставки. Крім того, НБУ забезпечує фінансову стабільність в країні шляхом моніторингу банківської системи та нагляду за фінансовим сектором [5].

Національний банк України (НБУ) має кілька напрямків майбутнього розвитку, серед яких наступні: 1. Розвиток цифрової економіки. НБУ планує працювати над розвитком цифрових технологій та інноваційних рішень для підвищення ефективності своєї діяльності

та забезпечення доступності банківських послуг для населення. 2. Підвищення стійкості фінансової системи. НБУ планує продовжити роботу над забезпеченням стійкості фінансової системи в Україні шляхом розвитку регуляторної та наглядової політики, вдосконалення банківського нагляду та забезпечення ліквідності банків. 3. Розвиток інфраструктури грошового ринку. НБУ планує працювати над розвитком інфраструктури грошово-кредитного ринку, зокрема через запровадження нових фінансових інструментів та створення необхідної інфраструктури для їх підтримки. 4. Підвищення якості банківських послуг. НБУ планує продовжити роботу над підвищенням якості банківських послуг, зокрема шляхом удосконалення регуляторних вимог до банків та забезпечення дотримання ними банківських стандартів. 5. Забезпечення стабільності валютного ринку. НБ України має намір і надалі забезпечувати стабільність валютного ринку шляхом впровадження ефективної регуляторної політики та моніторингу обмінного курсу. Реалізація цих напрямів розвитку дасть змогу Національному банку підтримувати стабільність та розвиток економіки України, забезпечувати ефективність та доступність банківських послуг для населення та бізнесу, підвищувати конкурентоспроможність українських банків на міжнародному ринку [2].

Національний банк України (НБУ) регулярно публікує економічні та фінансові прогнози розвитку країни. Останній прогноз був опублікований у січні 2023 року та містить такі прогнози: 1. Зростання ВВП. Національний банк України прогнозує зростання ВВП України на 4,3% у 2023 році, що трохи нижче попереднього прогнозу на 2023 рік, який передбачав зростання на 4,4%. 2. Інфляція. НБУ прогнозує зниження інфляції до 5,8% у 2023 році проти 8,9% у 2022 році. Цей прогноз базується на очікуваному зниженні цін на енергоносії та роботі НБУ із забезпечення цінової стабільності. 3. Курс валюти. У НБУ прогнозують, що курс гривні до долара у 2023 році залишиться стабільним, а середньорічний курс становитиме 28,5 гривні за долар. Курс гривні до євро також прогнозується стабільним на рівні 31,5 грн/євро. 4. Стабільність фінансової системи. НБУ продовжує працювати над забезпеченням стабільності фінансової системи в країні, зокрема шляхом розробки регуляторної та наглядової політики, вдосконалення банківського нагляду та забезпечення ліквідності банків [1].

Підсумуючи дослідження монетарної політики Національного банку України, можна стверджувати, що вона ґрунтується на цілісній системі заходів, спрямованих на забезпечення стабільності цін, зміцнення фінансової системи країни та підтримку економічного зростання. Основні результати дослідження показали, що встановлення ключових процентних ставок є одним з найважливіших інструментів монетарної політики НБУ. Крім того, стали виділятися нові напрями розвитку, такі як використання цифрових валют та створення блокчейн-технологій.

1. Українська економіка у 2021–2023. Інфляційний звіт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/ukrayinska-ekonomika-u-20212023-rokah-zrostatime-tempami-narivni-blizko-4-a-inflyatsiya-pochne-spovilnyuvatisya-voseni-2021-roku--inflyatsiyniy-zvit>

2. Стратегія Національного банку URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/strategy>

3. НБУ про монетарну політику URL: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/about>

4. Бояльський Д. Д. Монетарна політика та її інструментарій. Шляхи вдосконалення. 2022. Розділ 2. С. 16–18. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/47e7b3ff-1e7a-4013-b8b2-2f8907ce8006/content>

5. Марків Г., Агрес О., Содома Р. Монетарна політика Національного банку в контексті забезпечення фінансово-економічної стабільності України. 2022. Розділ 2. С. 50–54. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/11559/1/Econ-29-2022-9.pdf>

6. Тринчук В., Табахарник О. Insurtech: сучасні тренди ринку автострахування України. Сучасні проблеми бухгалтерського обліку та фінансів: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 23–24 листопада 2021 р. Київ: НУХТ, 2021. С. 106–108.